SALVELE

Duaya Salavat Getirerek Başlamak:

Bir gün Rasûlullah, ashâbı ile birlikte Mescid-i Nebevî'de otururken içeri bir adam girdi. Bu kişi yalnız başına namaz kıldıktan sonra (اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِى وَارْحَمْنِى) (Allah'ım, beni bağışla ve bana merhamet eyle!)" diye dua etmeye başladı. Bunun üzerine Allah Resûlü, *"Bu adam acele etti."* buyurdu. Sonra adamı yanına çağırdı ve şöyle buyurdu:

إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِتَحْمِيدِ رَبِّهِ جَلَّ وَعَزَّ وَالثَّنَاءِ عَلَيْهِ ثُمَّ يُصَلِّى عَلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم ثُمَّ يَدْعُو بَعْدُ بِمَا شَاءَ

"Biriniz dua edeceği zaman önce Yüce Rabbine hamd ve senâ etmekle başlasın, sonra Peygamber'e salât getirsin. Daha sonra da dilediği şekilde dua etsin."[1]

Bu tavsiyelerden sonra, dua âdâbına uyarak Allah'a şükredip O'nu yücelten, Hz. Peygamber'e salavât getiren başka bir sahâbîyi gördü. Onun bu hâlini takdir ederek şöyle dedi:

أَيُّهَا الْمُصَلِّى ادْعُ تُجَبْ

"Dua et kabul edilir, iste verilir."[2]

Salât'ın Anlamı:

Dua, rahmet ve mağfiret anlamına gelen "salât" ile esenlik ve barış anlamındaki "selâm" kelimelerinden oluşan "salât-ü selâm", "salavât getirme" yahut kısaca "salvele" tabiriyle ifade edilir.

Değişik lafız ve mânâlarla gelen salavât çeşitleri içerisinde, kültürümüzde en yaygın olanları "aleyhi's-selâm" "aleyhi's-salâtü ve's-selâm" veya "sallallâhu aleyhi ve sellem" cümleleridir.

Peygamber Efendimize bu tür ifadelerle salavât getirmek, ona olan bağlılığı teyit etme, ona karşı en derin sevgi ve hürmeti arz etme anlamına gelir.

Kur'ân-ı Kerîm'de Yüce Allah'ın ve meleklerin müminlere salavâtından bahsedilmektedir.[4]

هُوَ الَّذي يُصَلّي عَلَيْكُمْ وَمَلٰئِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنينَ رَحيمًا

Sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için üzerinize rahmetini gönderen O'dur. Melekleri de size istiğfar eder. Allah, müminlere karşı çok merhametlidir.[3]

---

1 Ebû Dâvûd, Vitr, 23.

2 Tirmizî, Deavât, 64.

3 Ahzab, 33/43.

Aynı şekilde Resûlullah'ın salavâtından da söz edilmekte ve ondan müminlere salât getirmesi istenmektedir.

خُذْ مِنْ اَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ اِنَّ صَلٰوتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللّٰهُ سَميعٌ عَليمٌ

Onların mallarından sadaka al; bununla onları (günahlardan) temizlersin, onları arıtıp yüceltirsin. Ve onlar için dua et. Çünkü senin duan onlar için sükûnettir (onları yatıştırır). Allah işitendir, bilendir.[4]

Bir başka âyette ise şöyle buyurulmaktadır:

اِنَّ اللّٰهَ وَمَلٰئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا اَيُّهَا الَّذينَ اٰمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْليمًا

"Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ediyorlar. Ey iman edenler! Siz de ona salât getirin ve tam bir teslimiyetle selâm verin."[5]

Geleneksel yoruma göre, salavât Allah'tan rahmet, meleklerden istiğfar ve müminlerden dua demektir.

Biraz daha açacak olursak, Allah'ın Peygamberine salât getirmesi, onu övme, tebrik etme, arındırma, destekleme, rahmet ve mağfiret etme; meleklerin salât getirmesi, dua ve istiğfar dileme; müminlerin salavât getirmeleri ise dua etme, sevme, tebrik etme, onun için rahmet, bereket ve merhamet dileme anlamlarına gelmektedir.[8]

Rasulullah'ın Bize Düşkünlüğü:

Kur'an âyetlerinde açıkça belirtildiği gibi, Hz. Peygamber, ümmetine çok düşkün, son derece şefkatli ve merhametlidir.[9] Zira insanların hidayet bulması için kendini harap edecek kadar çalışıp çabalayan Allah Resûlü[11] müminlere kendi canlarından daha yakındır.[12]

Rahmet Elçisi, hayatı boyunca aile bireyleri olarak gördüğü müminleri korumak için çaba göstermiş, tehlikelere karşı kol kanat germiş, hatta olabilecek bazı fitnelere de işaret etmiştir.[13] Gece ateş yakan kimsenin ateşe üşüşen böceklerle kelebekleri kurtarmaya çalıştığı gibi, cehenneme gitmemeleri için âdeta kuşaklarından tutup ümmetini engellemeye çalışmış,[14] onlar için rahmet, huzur ve bereket kaynağı olan duasını esirgememiştir.[15] Hesabın verileceği, o zorlu mahşer gününde de Yüce Mevlâ'nın huzurunda secdeye kapanıp yalvaracağını, kendisine ne istediği sorulunca da, *"Yâ Rabbi, ümmetim, ümmetim!"* diyerek inananların affını dileyeceğini belirtmiştir.[16]

Kutlu Nebî'ye inananların da onun velâyet ve yakınlığını kabul etmeleri, sevgi ve saygı göstermeleri mümin olmanın bir gereği olmuştur.[19] Allah Teâlâ müminlerden ona salât ü selâm getirmelerini istemiştir.

Salavat Getirme Şekilleri:

Sahâbîler, sevgilerini, saygılarını sürekli ifade edebilecekleri, gönüllerinde yakınlık hissi uyandıracak ve her an Allah Resûlü ile duygusal bir iletişim kurmalarına imkân sağlayacak bir vasıta arıyorlardı. Hz. Resûl'e bunun nasıl olacağını da sormuşlardı.

---

[4] Tevbe, 9/103.
[5] Ahzâb, 33/56.

Ukbe b. Amr anlatıyor: “Bir gün Sa’d b. Ubâde’nin meclisinde otururken, Allah Resûlü yanımıza geldi. Beşîr b. Sa’d ona, ‘Allah Teâlâ sana salât ü selâm getirmemizi emir buyurdu. Peki, sana nasıl salavât getireceğiz ey Allah’ın Resûlü?’ diye sordu.

Resûlullah bir süre sustu. Öyle ki bizler, ‘Keşke Beşîr bu soruyu sormasaydı!’ diye düşündük. Bir müddet sonra Resûlullah (sav), şöyle buyurdu:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ فِى الْعَالَمِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ . وَالسَّلاَمُ كَمَا قَدْ عَلِمْتُمْ

(Allah’ım! Muhammed’e ve Muhammed ailesine, tıpkı İbrâhim ailesine rahmet eylediğin gibi rahmet et. Allah’ım! Muhammed’e ve Muhammed ailesine, tıpkı İbrâhim ailesine bereket ihsan ettiğin gibi bereket ihsan eyle! Şüphesiz sen övgüye en lâyık ve şanı en yüce olansın.)deyin. Selâm da, bildiğiniz gibidir.’ .”[6]

Salavat Getirilecek Yerler:

Hz. Peygamber, ashâbına salavât getirme şekillerini öğrettiği gibi nerelerde ve nasıl salavât getireceklerini de öğretmiştir. Özellikle ibadetlerin en faziletlisi olan namazın sonunda tahiyyâtın ardından salât-ü selâm getirilmesini istemiştir.

Allah Resûlü, ezandan sonra salavat getirilmesi hakkında da şöyle buyurmuştur:

إِذَا سَمِعْتُمُ الْمُؤَذِّنَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ ثُمَّ صَلُّوا عَلَىَّ فَإِنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَىَّ صَلاَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْرًا ثُمَّ سَلُوا اللَّهَ لِىَ الْوَسِيلَةَ فَإِنَّهَا مَنْزِلَةٌ فِى الْجَنَّةِ لاَ تَنْبَغِى إِلاَّ لِعَبْدٍ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ وَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَنَا هُوَ فَمَنْ سَأَلَ لِىَ الْوَسِيلَةَ حَلَّتْ لَهُ الشَّفَاعَةُ

“Müezzini duyduğunuz zaman onun söylediklerini siz de söyleyin. Sonra bana salavât getirin. Çünkü kim bana bir kere salavât getirirse Allah ona on defa salavât getirir (merhamet eder). Sonra benim için Allah’tan ‘vesile’ isteyin. Çünkü vesile cennette öyle bir derecedir ki Allah’ın kulları arasından sadece bir kimseye nasip olur. Umarım ki o ben olurum. Benim için vesile dileyen kimseye şefaatim vacip olur.”[7]

Yine mescide girerken ve çıkarken salavât getirerek, *“Rabbim günahlarımı bağışla, bana rahmet kapılarını aç.”* diye dua etmiştir.[8]

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم إِذَا دَخَلَ الْمَسْجِدَ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَسَلَّمَ وَقَالَ « رَبِّ اغْفِرْ لِى ذُنُوبِى وَافْتَحْ لِى أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ » .

وَإِذَا خَرَجَ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَسَلَّمَ وَقَالَ « رَبِّ اغْفِرْ لِى ذُنُوبِى وَافْتَحْ لِى أَبْوَابَ فَضْلِكَ«

---

6 Müslim, Salât, 65.
7 Müslim, Salât, 11.
8 Tirmizî, Salât, 117.

Hz. Peygamber cuma günlerinden söz ederken şöyle buyurmuştur.

«إِنَّ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِيهِ خُلِقَ آدَمُ وَفِيهِ قُبِضَ وَفِيهِ النَّفْخَةُ وَفِيهِ الصَّعْقَةُ فَأَكْثِرُوا عَلَيَّ مِنَ الصَّلاَةِ فِيهِ فَإِنَّ صَلاَتَكُمْ مَعْرُوضَةٌ عَلَيَّ. »

"...O günde bana çok salavât getirin, çünkü sizin salavâtınız bana arz olunur."[9]

Peygamber Efendimizin tavsiyelerine uyan sahâbenin birçok münasebette ona salavât getirdikleri bilinmektedir. Abdullah b. Ömer Resûlullah'ın (sav) kabri başında durmuş, salavât getirmiş, Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer'e de dua etmişti.[30] Hz. Ömer Safâ ve Merve arasında sa'y yapılırken salavât getirilmesini istemişti.[31] Hz. Ali hutbeye Allah'a hamd ü senâ ve Resûlullah'a salavât ile başlar,[32] Ebû Hüreyre de cenaze namazında salât ü selâm getirirdi.[33]

Salavat Getirmenin Fazileti:

Salât ü selâm getiren kişi Hz. Peygamber'i andığı gibi Allah'ı da hatırlar, kendilerine böyle yüce bir Peygamber gönderdiği için O'na şükreder. Bu şekilde Allah'ın emrini yerine getirerek Allah ve Resûlü ile iletişim hâlinde olur. Onları hatırlamanın mutluluğunu yaşar. Çokça salavat getirmenin fazileti hakkında Rasulullah şöyle buyurmuştur:

أَوْلَى النَّاسِ بِى يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَكْثَرُهُمْ عَلَيَّ صَلاَةً

"Kıyamet günü insanların bana en yakını, bana en çok salavât getirendir."[10]

******

صَلُّوا عَلَيَّ فَإِنَّهَا زَكَاةٌ لَكُمْ

"Bana salât ve selâm getirin. Çünkü bu sizin için bir arınmadır."[11]

******

رَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ

"Yanında ismim anıldığı hâlde bana salavât getirmeyen kimsenin burnu yerde sürtünsün."[12]

******

مَنْ نَسِىَ الصَّلاَةَ عَلَيَّ خَطِئَ طَرِيقَ الْجَنَّةِ

"Bana salavât getirmeyi unutan (terk eden) kişi cennet yolunu kaybeder."[13]

******

9 Ebû Dâvûd, Salât, 200, 201.
10 Tirmizî, Vitr, 21.
11 İbn Hanbel, II, 364.
12 Tirmizî, Deavât, 100.
13 İbn Mâce, İkâmet, 25.

الْبَخِيلُ الَّذِى مَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَىَّ

"Cimri, yanında anıldığım hâlde bana salavât getirmeyen kimsedir."[14]

******

مَنْ صَلَّى عَلَىَّ وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرًا

"Bana bir kez salavât getirene Allah on kez salavât getirir (rahmet eyler)."[15]

Hızla gelişen ve değişen hayatın akışı içerisinde önemli bir aidiyet işareti olan salât ü selâm, insanın öz benliğine yabancılaşıp kendini kaybetmesine engel olur. Rabbü'l-âlemîn'in ve kutlu Elçi'nin mesajına yönelmesine yardımcı olur.

Hz. Peygamber'e salavât getirmek, bir bakıma ona şükran borcumuzu yerine getirmek anlamına da gelir. Çünkü o, insanların hidayete erişmeleri için büyük çaba sarf etmiş ve sahâbeden itibaren tüm müminler ondan öğrendikleriyle bu bahtiyarlığa erişmiştir.

Salavât getirmek, Allah Resûlü'ne duyulan sevginin ilânı, ona ve sünnetine bağlılığın bir göstergesidir. Sözlü ifadeler destek olma, bağlılığı anlatma veya sevgiyi ifade etmenin en önemli araçlarındandır.

Salavatı Hayatımıza Yaymak:

Ancak Rasûlullah'a bağlanma, ona destek olma sadece sözlü ifadelere indirgenemez. Hz. Peygamber'in insanlara getirdiği mesaj gönüllere hitap ettiği gibi hayata, hayatın pratiğine de yönelikti. Onunla birlikte yaşayanlar fiilleri ve uygulamaları ile bunu yeterli bir şekilde yaptıktan sonra nasıl salavât getireceklerini sormuşlardı. Dolayısıyla salât ve selâmı sadece lafızlara hasretmek, bu şekilde uygulamak Hz. Peygamber'in ona yüklediği mânâyı ifade etmeye yetmez. Dil ile Allah Resûlü'ne salavât okumanın yanı sıra onun getirdiği vahyi desteklemek ve hayat boyunca yaşanır kılmak gerekir.

İnsanların Allah'ı hatırlamaları nasıl sadece tekbir getirmeye indirgenemezse, O'nun Resûlü'ne salavât getirmeleri de bilinen "salvele" kalıplarına indirgenemez.

Bir rivayette bir araya geldiklerinde Allah'ı zikretmeyen ve peygamberlerine salavât getirmeyenler kınanmaktadır.[38]

Toplantılara salavât getirerek başlamak elbette güzel ve övülmesi gereken bir davranış ise de asıl salavât, o toplantıların Allah Rasûlü'nün tavsiye ettiği ölçülere aykırı olmamasına dikkat etmek, onun koyduğu ölçüleri düşünerek onlara uygun ve olgun davranmaktır.

Rasulullah'ı Sevmede Haddi Aşmak:

Allah Rasûlü, hadisinde kabrinin bayramların kutlandığı kalabalık ve şenlikli mekânlara çevrilmemesi için uyarıda bulunmuş.

لاَ تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قُبُورًا وَلاَ تَجْعَلُوا قَبْرِى عِيدًا وَصَلُّوا عَلَىَّ فَإِنَّ صَلاَتَكُمْ تَبْلُغُنِى حَيْثُ كُنْتُمْ

---

[14] Tirmizî, Deavât, 100.
[15] Müslim, Salât, 70.

“Evlerinizi kabirlere çevirmeyin. Benim kabrimi de bayram yeri hâline getirmeyin. Bana salavât getirin. Çünkü nerede olursanız olun, salavâtınız bana ulaşır.”[16]

******

Diğer bir hadiste ise kabrinin tapınağa çevrilmemesi için dua buyurmuştur.

اللَّهُمَّ لاَ تَجْعَلْ قَبْرِى وَثَنًا يُعْبَدُ اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى قَوْمٍ اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ

Allah’ım kabrimi tapınılan bir put haline getirme. Peygamberlerinin kabrini mescid haline getiren kavmin üzerine Allah’ın gazabı şiddetlidir.[17]

Sonuç olarak salavât, Allah Resûlü’ne karşı görevlerin hatırlanması için bir fırsat olduğu gibi âhirette onun şefaatini kazanmaya da bir vesiledir. Allah, risâlet görevini en iyi şekilde yerine getirdiği için Resûlü’ne övgü, tazim, lütuf ve ihsanda bulunmak için salât getirir. Melekler ona rahmet dilemek, onun şanını yüceltmek ve Allah’tan ona olan nimetini artırması için niyazda bulunmak üzere salavât getirirler. Müminler ise Son Peygamber’e sevgi ve bağlılıklarını arz etmek, ona saygı ve hürmetlerini ifade etmek ve kendisini model olarak benimsediklerini beyan etmek üzere salavât getirirler:

“es-Salâtü ve’s-selâmü aleyke yâ Resûlallâh,
es-Salâtü ve’s-selâmü aleyke yâ Nebiyyallâh
es-Salâtü ve’s-selâmü aleyke yâ Habîballâh...”

[16] Ebû Dâvûd, Menâsik, 96, 97.
[17] Muvatta’, Kasru’s-salât, 24.